

גדולי ישראל בונים את ארץ ישראל

בגיליונות הקרובים נביא סיפורים על גדולי ישראל שהתעסקו בבניין הארץ, מתוך הספר החדש **נחלת יעקב - חמישים פרקים על גדולי ישראל שבנו את ארץ הקודש** (ניתן להשיג ברשת יפה נוף).

פרק ג'

זכות ארץ ישראל - לחלץ מצר וממיצר

והטביעה חותם מיוחד על חיי היהודים בעיר. היתה נערצת על הכל בצדקותה ובפיקחותה. רבנים גדולים, גאונים וצדיקים ראו לעצמם זכות לבקרה בביתה ולקבל מפיה את ברכותיה. ראה נא מפלאי ההשגחה, לאחר מאסר בעל ה'תניא' מחמת שדאג לשוב ארץ ישראל, זכה ובו ביום שיצא מהמאסר נולדה לו נכדה שעלתה לארץ ישראל, והיה לה חלק גדול בהקמת ישוב גדול בארץ ישראל. בעיר הקודש חברון! ראה משלי ג, יב ברש"י, שלאחר ייסורים שמקבלים באהבה מגיעות מתנות גדולות.

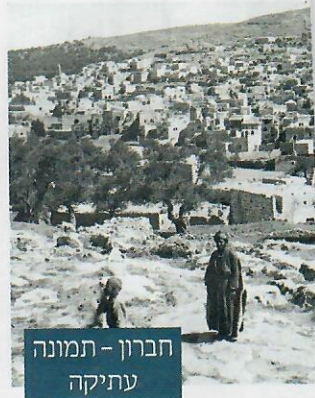
העיד לנו רבו של מרן התניא בצוואתו שכתב לבנו ז"ל כי חכמתו ובינתו ודעתו הם עד אין חקר, ושיקול דעתו הראשון הוא נבואה קטנה, ואך למותר להביע ולספר את גדולת רבנו התניא... **ולא הזכרתי את גדולתו רק לענין דבר החדש שלמדתי מדבריו הקדושים... ענין זה שזכות ארץ ישראל מגין עלינו לחלצנו ממיצר.**

אם היישוב היהודי בחברון - הרבנית מנוחה רחל סלונים

באותו היום בו השתחרר בעל התניא - נולדה בת לבנו האדמו"ר 'האמצעי', רבי דובער. כאשר בישר הבן לאביו על לידת נכדתו, נענה הרבי ואמר לבנו: קרא לה 'מנוחה', כי מעתה נבוא אל המנוחה. הפעוטה נקראה גם בשם רחל על שם בתו של "בעל התניא" שנפטרה בצעירותה, ולימים נודע שמה כרבנית הצדקנית **מרת מנוחה רחל סלונים, אם היישוב היהודי בחברון.**

"ומי אנכי שפל אנשים כמוני שהביאני ה' עד הלום שנתגדל ונתקדש שם שמים על ידי... אך מאת ה' היתה זאת לגלגל זכות על ידיו, בזכות ארץ הקודש ויושביה, היא שעמדה לנו ותעזור לנו בכל עת להרחיב לנו מצר ולחלצנו ממיצר."

בשורות הקצרות, המגלות טפח ומכסות טפחיים, שכתב האדמו"ר הזקן בעל ה'תניא' במכתב מיוחד לידידו ומחוננו הקדוש, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, בעת שחרורו ממאסרו ביי"ט כסליו תקנ"ט, בוקעת ועולה התקשרות ומסירותו לחיזוק היישוב היהודי בארץ הקודש. מסירות זו

חברון - תמונה עתיקה

התפתחה עם הקמתן של קהילות חב"ד בירושלים וביישוב היהודי בחברון. כתב הרב אם הבנים שמחה (בהקדמה ראשונה לספרו): "למדתי מתוך דבריו הקדושים ממש דבר חדש שלא ידעתי עד כה ולא ראיתי עוד בשום ספר, **שבזמן שאדם הישראלי הוא בצרה רח"ל, יוכל להנצל מהצרה בזכות ארץ**

ישראל ויושביה, כאשר כתב בפירוש דזכות ארץ ישראל ויושביה היא שעמדה לנו ותעזור לנו בכל עת להרחיב לנו מצר ולחלצנו ממיצר - עד כאן לשונו.

הרי דהיא שעמדה לו. וגם כתב **שתעזור לנו בכל עת** שאנו בצרה ר"ל להרחיב לנו מצר ולחלצנו ממיצר. וכבר

סימטה בחברון

המאבק העולמי על ציון הרבנית

הרבנית מנוחה רחל נפטרה בכ"ד **בשבת ה'תרמ"ח**, ונטמנה בבית העלמין העתיק בחברון. ציון קברה נהרס בידי ערבים אחרי פרעות תרפ"ט. מקומו זוהה על ידי פרופ' בן ציון טבגר, שבנה מחדש את תל האבנים מעל קברה.

משפחת סלונים בחברון

בשנת תשנ"ז כאשר דנה הממשלה על קווי חלוקת חברון התברר לפתע כי מנהלי המו"מ לא קראו נכון את המפה, וחלקת קבר הרבנית, נמסרה לרשות הפלסטינית. אנשי הישוב היהודי בחברון, הזעיקו את ראשי חב"ד.

ברגע היוודע הדבר התעוררה סערת רוחות שהקיפה את כל העולם. אלפי פניות ומחאות זרמו. משנוכחו בטעות ביקשו הנוגעים בדבר מהערבים להסכים להעברת המקום, והללו נעתרו תמורת ויתורים מפליגים. כך ניצל קבר הרבנית מנפילה בידי רשות המחבלים, ואף זכה, לאחר שנים, לבינוי מחדש בתרומת הנגיד הרב יוסף יצחק גוטניק

פעם חלתה והרופאים התייאשו מחייה, אביה הורה ללחוש באוזנה בשמו שהיא תבריא ותזכה לעלות לארץ הקודש ומיד הבריאה (מתוך ספר חברון). כמו שאמר אביו בעל התניא, שבזכות ארץ

ישראל אפשר לזכות לישועה. בעצת אדמו"ר הצמח צדק עלתה היא ובעלה רבי יעקב (כולי) סלונים לארץ הקדש **בשנת תר"ה** יחד עם בני משפחתם לחזק את הישוב בחברון. בעלייתם גדל הישוב ונתרחב מאוד, **עד שרוב הישוב בחברון היו נכדיה וניניה.** עד לפטירתה התגוררה הסבתא הצדקת בעיר הקודש חברון

1 הערת המערכת: כידוע עיקר ההלשנה התבססה על עיסוקו באיסוף כספי צדקה ושליחתם לארץ ישראל שהיתה באותה תקופה תחת שליטת האימפריה העות'מאנית שלחמה ברוסיה.

חברון תרע"ג

מחבלים וצלפים מידי יום ביומו, התברר, כי חלקת הרבנית שולטת על כל העיר, והיא איפשרה להגן על היישוב היהודי כנקודת תצפית מעולה.

יודעי דבר אמרו אז: היישוב היהודי בחברון הציל את ציון הרבנית, וכעת הרבנית הצילה את היישוב. הישועות נמשכו אפוא גם שנים רבות אחר הסתלקותה...

(ע"פ פרק ט"ו בספר)

מאוסטרליה. בסמוך החל לפעול 'כולל' ביוזמת בית חב"ד בחברון. **לאחר שנים**, התברר כי הרבנית 'גמלה' טובות לאלו שפעלו למען הצלת ציונה, כשפרצה מלחמת טרור **בדאש השנה תש"ט**, ובתי היישוב היהודי עמדו תחת אש

פרק מתוך הקמת היישוב היהודי בחברון - בעבר ובהווה

הק', ויעלה תפלתם מעלה מעלה עד רום המעלות, דרך מערת המכפלה מקום שנתחברו בה אבותינו הק', ויושפע לו שפע ברכה וחיים ארוכים ממקור הברכות, אמן סלה."

קנין ד' אמות בארץ ישראל

באותה תקופה נשלחו שדרו"ם מאנשי חברון, לגייס כסף עבור היישוב. אחד השדרו"ם הרה"ח ר' שמעון שמרלינג משקלוב, נהג להסתובב במושבות היהודים בחו"ל ולהכריז, **שמי שרוצה לקנות ד' אמות נחלה בחברון** יתרום סכום נכבד. שיטתו נחלה הצלחה והיא הגיעה לשיאה כאשר הרבי המליץ לחסידי חב"ד לקנות נחלה בחברון, והבטיח שמי שיקנה ד' אמות בחברון יונצל מחיבוט הקבר. (ראה באריכות בספרי בית ראובן על הזכות העצומה לקנות קרקע בארץ ישראל) בכדי לתת תוקף לדבריו, ובבחינת **'ממנו ידאו וכן יעשו'**, קנה הרבי נחלה על שמו בחברון, ורכש לעצמו חדר או שניים מחדריו של בית הכנסת הספרדי 'אברהם אבינו', והקצום לבית הכנסת מיוחד עבור חסידי חב"ד. בחדרון בקומה התחתונה של בית הכנסת, שוכן כיום בית כנסת חב"ד שקנה האדמו"ר האמצעי מחב"ד מכספו. **זהו בית כנסת חב"ד העתיק בעולם.** ההתחדשות המעשית של המקום על ידי חב"ד החלה על ידי הרב יצחק גינזבורג. הוא הקים שם כולל ללימוד חסידות, ובמשך שנים רבות למדו בו שיעורי חסידות. המקום נקרא **"בית הכנסת מנוחה רחל"**, על שם בתו של האדמו"ר האמצעי שהתגוררה בחברון והיתה מהדמויות הבולטות בה.

(ע"פ פרק ט"ז בספר)

נספר מעט על חדרון אחד מתוך בית הכנסת. הסיפור מתחיל בשאיפתו וחפצו של הרה"ק רבי דוב בער מליובאוויטש זי"ע (דער מיטעלעך רבי) לעלות בעצמו אל ארץ הקודש. את רצונו זה הביע הרבה פעמים, באומרו "כי בזה היה מגיע לדרגה גבוהה מאוד בחייו, והרבה מן האושר היה נופל בחלקו".

פרק מרכזי ומכובד בחייו תופסת פעילותו המסועפת והענפה למען יישוב ארץ ישראל. **בשנת תקפ"ג** היה הראשון לייסד את היישוב של עיר הקודש חברון, ואף השתדל להחזיק את יושביה בסכומים מכובדים.

הוא קרא לכל החסידים להכין קופת צדקה לארץ ישראל (קופת רבי מאיר בעל הנס) ולתת שם צדקה בפרט בעת האוכל, בבוקר ובערב מיד שיסדר שולחנו ייתן כל איש בפושקע (-בקופה) הקבועה בכותל סמוך לשולחנו, וכן יתנו האורחים היושבים על שולחנו איש כמתנת ידו וכפי כבודו, ומתן ידו ירחיב לו, ובפרט **מִתָּן פִּסְתָּר** יִפְּחֶה אָף (משלי כא, יד), וגם נדבות בשעה הצריכה לאדם, או קודם התפילה דכתיב **'אָנִי בְּצֶדֶק אֶחְזָה פְּנִיךָ'** (תהלים יז, טו) כידוע.

בשנת תקפ"ג כתב הרבי איגרת לחסידים בחשיבות מעלת היישוב בחברון וחיזוקו, בדבריו ביאר על פי תורת החסידות את גודל מעלת עיה"ק חברון, ומסיים: **"על כן מי לה', לא יחוס על ממנו ויחבב מקום אבותינו הק' בלב ונפש, ויתאמץ לחזק ישיבת אנ"ש במקום אבותינו הקדושים, ובזכות זה נזכה להתקשר בכל יום במידותיהם**

בכדי לסבר את האוזן על עוצם מעלת וקדושת היישוב המתחדש בחברון, אמרו המושלים: "בעולם כולו - לכל ארץ יש סיפור מסביב להקמתה. בארץ ישראל - לכל עיר יש סיפור מסביב להקמתה. בירושלים - לכל שכונה יש סיפור מסביב להקמתה. ובחברון - לכל בית יש סיפור על המאבק והמסירות מסביב להקמתו."

בית הכנסת 'אברהם אבינו' בחברון

לאחר שחרורה של חברון **בשנת תשנ"ז**, מבקר עולה חדש בשם פרופ' בן-ציון טבגר ז"ל בסיוור בעיר האבות. המדריך, מתעכב ליד דיר עיזים, ומספר **שבמקום הזה היה פעם בית כנסת מפואר ע"ש אברהם אבינו**, שנחרב וחולל: עיזים מהלכות ומטילות את גלליהן במקום שהיה בית תפילה במשך 400 שנה! פרופ' טבגר אינו מסוגל לעבור על כך לסדר היום, הוא בעצמו חופר במקום משחרז ומקומם הריסותיו ללא הפסקה, מתוך דבקות ומסירות עד שלאחר מאבקים מרובים, **בשנת תשמ"א**, חודש בית הכנסת על-ידי פרופ' טבגר.

בית הכנסת שוחזר על פי תמונות ועל פי זכרונות של בני חברון שניצלו בתרפ"ט, וכיום הוא שוב משמש לתפילה. לבית הכנסת הוחזרו ספרי תורה עתיקים שנלקחו ממנו לירושלים לאחר הטבח בתרפ"ט.

בית שנאורסון בחברון

בית שנאורסון בחברון

בית כנסת אברהם אבינו בחברון תרפ"ט

בית כנסת אברהם אבינו בחברון

בית כנסת אברהם אבינו בחברון כיום

גיליון 82 - עטבת - שבט תשע"ז